

Giedokite Viešpačiui psalmę

Ivadas. Dažnai, kai girdime ar giedame psalmę kyla klausimai: kaip suprasti tuos tekstus, kadangi jie tokie sunkūs, nesuprantami.

Psalmynas yra šimto penkiasdešimties Šlovės giesmių knyga.

Duosiu tris patarimus, kurie yra svarbūs skaitant psalmes. Psalmes reikia skaityti:

- 1) su Izraelio istorija;
- 2) su Jėzumi;
- 3) su šiandienine bažnyčia.

1. Psalmynas? Kas tai?

Hebrajų kalba psalmės vadinasi Tehillin, t.y. „šlovės giesmės“. Tai yra himnai ir giesmės skirtos pagarbinti Dievą, jam padėkoti, paprašyti, išpažinti kaltes. Psalmių turinys apima labai daug temų. Psalmės yra ir žmogaus kreipimasis į Dievą, ir Dievo žodžiai žmogui.

- Tai yra tarsi pokalbiai su Dievu. Dėl to yra ir tokia tradicija psalmes giedoti tokiu būdu: vieną eilutę sugieda solistas, o visa grupė atsiliepia.
- Psalmynas yra poetinis pasakojimas apie Izraelio tautos istoriją su Dievu.

Tačiau tuo pačiu yra beveik neįmanoma atskiras psalmes susieti su jų istorinėmis aplinkybėmis, kadangi psalmynas nenurodo:

- nei datos;
- nei aplinkybių;
- nei asmenų.

Yra keliolika psalmių, kurios turi nuorodas, tačiau šios antraštės pridėtos ne psalmių autorių, bet vėliau. Pats žodis psalmė iš graikų kalbos lietuviškai reiškia „groti styginiu instrumentu“. Tai galėtų reikšti, kad psalmės buvo dažnai atliekamos styginiais instrumentais. Ir be to, psalmėse dažnai kalbama apie styginius instrumentus (pvz.: arfa, kanklės)

Senajame Testamente vyravo nuostata, kad Dovydas yra įkvėptasis visų psalmių autorius. Dovydo autorystė nėra iš piršto laužta, nes jis davė pradžią muzikai ir giesmei Dievui garbinti pamaldose. Istorija liudija, kad Dovydas buvo poetas – dainius ir kūrė psalmes.

Pirmojoje knygoje visos psalmės turi prierašą „laDavid“, kuris reiškia Dovydui arba „priklausanti Dovydui“. Nėra abejonės, kad pirmoji Psalmyno knyga yra ankstyviausias psalmių rinkinys, apie kurį būriavosi tolimesni psalmių rinkiniai, kol susidarė penkiadalis Psalmynas. Todėl ir visos vėlesnės laidos priskiriamos Dovydo autorystei. Nors mažiau negu pusė iš 150 psalmių yra priskiriamos Dovydui, kitos – Mozei (Ps 89,90), Saliamonui (Ps 71,72,126,127), įvairiems dainiams – psalmistams.

Psalmynas netapo giesmyne iš karto. Padrikos psalmės buvo renkamos į giesmyną IV – II a. prieš Kristų. Ilgainiui jį sudarė penketas rinkinių – „knygų“.

Pagal psalmių rašytinę formą, jas galima suskirstyti į tris didesnes grupes:

1. himnus (Sandoros bendrija šlovina Dievą, nes Jis yra visatos Kūrėjas, Atpirkėjas);
2. maldavimus (Sandoros bendrija yra bėdoje. Sunki padėtis užtemdo Dievo artumą);
3. padėkas (Sandoros bendrija šlovina Dievą dėkodama už išsigelbėjimą iš bėdos).

Nagrinėjant himnus (Ps 116,117) yra matoma tokia struktūra:

- pradžia: šaukimas pagarbinti Dievą
- pagrindinė dalis: paaiškinimas, kodėl reikia garbinti Dievą
- pabaiga: pakartojamas šaukimas pagarbinti Dievą

Maldavimo giesmių (Ps 43,44) struktūra turi savitumą. Maldavimų struktūroje galima atpažinti penketą bruožų:

- pradedama kreipiniu į Dievą
- pateikiamas skundas
- pareiškiamas pasitikėjimas Dievu

- išreiškiama maldavimas padėti ar atleisti
- baigiama įžadu, kad Dievas bus garbinamas

2. Kaip melstis su psalme?

1) skaityti su Izraelio tauta

- šiek tiek reikia žinoti istorinį kontekstą;
- išsiaiškinti specifinį psalmėse naudojamą žodyną;
- suprasti, kam buvo parašyta psalmė.

2) psalmės maldos tikslas – melstis su Jėzumi

- Naujajame Testamente, evangelijose Jėzus dažnai cituoja Senąjį Testamentą, psalmes;
- Psalmės buvo pagrindinė Jėzaus malda, kadangi jis buvo auklėtas fariziejiškoje mokykloje, jis žinojo visas psalmes mintinai, todėl jas dažnai ir cituodavo;
- Matoma daug ryšių tarp psalmių tekstų ir Jėzaus gyvenimo įvykių (pvz.: Jėzus ant kryžiaus sako: „O Dieve, kodėl mane apleidai?“)
- Kaip patys meldžiamės psalmėmis, labai gera galvoti, kad ir Jėzus meldėsi tais pačiais žodžiais;
- Mes kiekvienas šiandien pratęsiame Jo maldą.

3) Vienuoliai bažnyčios pradžioje labai greitai pradėjo melstis su psalmėmis. Jų dėka jos tapo bažnyčios malda. Psalmių maldą reikia ir šiandien atrasti bei ją gyventi:

- Kadangi Dievas psalmių tekstais mums nori kažką pasakyti;
- Reikia išgyventi psalmių tekstus, kad atrastum jų grožį.

3. Ketvirtosios psalmės skaitymas

„Kai šaukiuosi, išklausk mane,
o mano teisusis Dieve!

Kai vargas spaudė, tu man padėjai.

Būk man maloningas ir išklausk mano maldą!

O žmonės, kada liausitės teršę mano garbę?

Kodėl mėgstate, kas tuščia, ir griebiatės melo?

Žinokite, kad VIEŠPATS sau atsirenka ištikimąjį, –
VIEŠPATS mane išklauso, kai jo šaukiuosi.

Drebėkite tad ir nenusidėkite!

Atsigulę apgalvokite širdimi ir tylėkite!

Atnašaukite ištikimais aukas

ir pasitikėkite VIEŠPAČIU.

Daugelis sako: „O, kad sulauktume geresnių dienų!

VIEŠPATIE, tešviečia mums tavo veido šviesa!“

Tu suteiki mano širdžiai daugiau džiaugsmo,

negu grūdų derlius ir jauno vyno apstas.

Kai einu ilsėtis, ramiai užmiegu,

nes tu vienas, VIEŠPATIE, leidi be rūpesčio ilsėtis.“

1) su Izraelio tauta

- Ketvirtoji psalmė yra ištikimojo malda. Ištikimas Izraelyje buvo pamaldus žmogus⁴
- Tačiau ištikimasis išgyvena kažkokią baimę (psalmėje skaitome, kad nors ir pasitiki Dievu, šaukiasi jo, meldžiasi, tai rodo jo baimę; jis baiminasi, nes mato aplink save pagonybę (tai simbolizuoja materializmą), kuri traukia ir ištikimąjį);
- Kadangi ištikimasis yra baimėje, jis eina į šventovę ten praleisti vieną naktį. Tai buvo toks paprotys, pasitraukti į šventovę.
- Savyje ištikimasis girdi Dievą jam sakant, kad gyvenimas be Dievo, t.y. tuštybių vaikymasis ir melo griebimasis; tikroji laimė slypi ne turte ar piniguose, bet Dievo artume.

2) Su Jėzumi. Kai skaitome šią psalmę reikia apmąstyti vieną Jėzaus pasakojimą apie turtingą valstietį, kuris stato didesnius klojimus, kur galėtų sukrauti gausų derlių (Lk 12, 13-21).

¹³ Vienas iš minios jam tarė: „Mokytojau, liepk mano broliui, kad pasidalytų su manimi palikimą“.

¹⁴ Jis atsakė: „Žmogau, kas gi mane skyrė jūsų teisėju ar dalytoju?“ ¹⁵ Ir dar pridūrė: „Žiūrėkite, saugokitės bet kokio godumo, nes jei kas ir turi apščiai, jo gyvybė nepriklauso nuo turto“. ¹⁶ Jis pasakė

jiems palyginimą: „Vieno turtingo žmogaus laukai davė gausų derlių.¹⁷ Jis pradėjo sau vienas svarstyti: 'Ką čia man dabar padarius? Neturiu kur sukrauti derliaus'.¹⁸ Galop jis tarė: 'Štai ką padarysiu: nugriausiu savo klojimus, statysiuos didesnius ir į juos sugabensiu visus javus ir visas gėrybes.¹⁹ Tada tarsiu savo sielai: mano siela, tu turi daug gėrybių, sukrautų ilgiems metams. Ilsėkis, valgyk, gerk ir linksmai pokyliauk!' ²⁰ O Dievas jam tarė: 'Kvaily, dar šiąnakt bus pareikalauta tavo gyvybės. Kam gi atiteks, ką susikrovei?' ²¹ Taip yra tam, kas krauna turtus, bet nesirūpina tapti turtingas pas Dievą“.

- Jėzus labai dažnai aiškino, kad tikroji laimė yra tik Dievo artume;
- „Viešpatie, tavo veido šviesa mums tešviečia!“ Jėzus sako: „Tėvas manęs niekada neapleido“;
- jėzuje jaučiamas pasitikėjimas ir ramybė.

3. Skaitykite 4 psalmę šiandien:

- žmogus ieško laimės. Dabartinis žmogus kaip ir visų laikų žmonės ieško. „O, kad geresnės dienos išauštų“ (jaučiamas toks pesimizmas, liūdnas jausmas, dažnai žmonės skundžiasi, nors visko ir turi);
- psalmininko atsakymas – tikėjimas Dievu ir pasitikint sakyti Jam „Tu suteiki mano širdžiai daugiau džiaugsmo“;
- žmonės dažnai pasiklysta ieškodami laimės, vaikosi tuštybių, griebiasi melo; aišku, kad visiems reikia pinigų, bet tuose dalykuose neįmanoma atrasti savo laimės;
- „Nuėjęs ilsėtis ramiai užmiegu“ (nors kiekvienas turime nemažai rūpesčių, tikėdami ir pasitikėdami Dievu galime ilsėtis ir ramiai užmigti. Poilsis yra susijęs su pasitikėjimu Dievu. Dėl to 4 psalmė yra vakaro malda prieš užmiegant);
- kaip gera vakarais nutilti, apsvarstyti (sąžinės sąskaita), pasikliauti Dievu;
- „Pasikliauk Dievu ir nebijok nieko“.